

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА
И УМЕТНОСТИ
Кнез Михајлова 35
За ПРЕДСЕДНИШТВО САНУ

ПРИГОВОР

на реферате о кандидатима Одељења друштвених наука
и спољашњим кандидатима на основу Конкурса
Председништва САНУ од марта текуће године

Господо уважени чланови Председништва,

После прегледа поменутих реферата о кандидатима везаним за Одељење друштвених наука, доступних јавности у првој половини овог месеца, износимо следеће садржинске и процедуралне приговоре:

1. Извршена је неправедна **дискриминација** међу кандидатима: унутрашњим – које предлажу чланови Одељења, и спољашњим – које предлажу научне институције и факултети. Она се огледа у упадљивој несразмери у обиму реферата. За унутрашње кандидате, писци су обезбедили довољно простора за коментарисање појединачних радова кандидата, тако да је сваки њихов рад праћен апликацијом у том смислу, односно критичким резимеом. Уз то, поред изложених похвала нашло се места кад-кад и за цитирање мишљења рецензена поминаних радова из научне периодике и томе слично.

Ничега томе налик нема у рефератима за спољашње кандидате. У ствари, пошто на Скупштину иде само један од њих (проф. др Милан Брдар) реферат о његовом раду износи нешто више од једне странице. Његови радови и књиге само су таксативно наведени, без иједног критичког коментара, тако да се не зна став писаца реферата. Уз то, из реферата се не види да је реч о редовном професору Универзитета и научном саветнику (јер се именује само као „др Брдар“).

Несразмера и дискриминација се састоји у томе што су реферати за унутрашње кандидате веома обимни, док је спољашњим кандидатима остављено несразмерно мање места (до две стране) за приказ свог рада, односно за мишљење предлагача. Имамо ли уз то у виду да одбацивање спољашњих кандидата ни у једном случају није образложено, да је арогантно занемарено мишљење њихових научних установа и најмање 50-так научника као њихових предлагача, оправдан је закључак да су мишљења писаца реферата отворено и преко сваке мере **пристрасна**. На који начин је мишљење 8 чланова Одељења меродавније од мишљења Научних већа предлагача, који збирно броје преко педесет чланова с највишим научним звањима, да

њихове предлоге не уваже до ниподаштавања? Питање је оправдано тим пре ако узмемо у обзир садржај тачке 6 (вид. доле).

2. Речена **пристрасност** огледа се већ у самом распореду гласова с гласања на Одељењу. Од 8 унутрашњих кандидата њих шест је добило максималан број гласова (8), а два по глас мање (по 7). Од спољашњих 6 кандидата, њих пет је остало без иједног гласа (0).

Тешко је поверовати, а још теже је образложити:

а) тако завидан степен консензуса у оба случаја,

б) да је уопште могуће да научне институције предложи 5 кандидата, а да ни један од њих не заслужије ни један једини глас!

Објашњење које „држи воду“ гласило би: ад. а – чланови Одељења су предложили своје кандидате и о томе постигли висок степен сагласности; ад. б – истим консензусом напосто су елиминисали спољашње кандидате, у сврху заштите својих, већ предложених. Другог оправдања нема, имамо ли у виду да ни једна научна установа не би ризиковала свој углед предлагањем кандидата који не би заслуживали барем неколико гласова.

То би значило да је Председништво требало да одреди процедуру оцене спољашњих кандидата мимо Одељења, не само зато што их чланови овог нису ни предлагали, него и због „сукоба интереса“. Овако, кандидати су се појавили као «сметње» већ донесеној одлуци Одељења и пострадали су без своје кривице.

3. У рефератима се виде трагови прошлих времена, пошто су многе оцене дате без неопходних референци: кандидати су остварили завидне резултате „у многим радовима“, а да се не наводи у којим, што се одавно више не ради. Такође, помињу се „неки пројекти“ у којима су неки кандидати учествовали или били руководиоци, а да се не извештава који и под чијим окриљем, тим пре што научна јавност до сада за њих није ни знала. (Реч је изношењу неистине везане за мистериозни пројект истраживања о последицама бомбардовања Србије осиромашеним уранијумом, 1999. год. „чије резултате користе и Уједињене нације“ (не каже се које и како), што се као изузетан допринос помиње у закључку реферата о кандидату проф. др Вукашину Павловићу). Било би академски поштено да потписници реферата обавесте научну и ширу јавност о ком пројекту се ради, ако уопште постоји. Остаје отворено питање: колико у рефератима има тако похвалних оцена без неопходног поткрепљења?

4. Део анахронизма (и дискриминације) садржан је и у томе што је Председништво од спољашњих кандидата конкурсом тражило да приложи листе цитираности. Истих, међутим, нема ни у једном реферату унутрашњих кандидата. Утврдили смо да је директор агенције овлашћене од Министарства науке за праћење цитираности (Центра за евалуацију научног рада – ЦЕОН, као издавач Српског цитатног индекса), у време конкурса, писмом Председништву САНУ дао понуду да, без накнаде, ураде листе цитираности за све кандидате по јединственој методологији. Нису добили никакав одговор. А према збирном извештају ЦЕОН-а унутрашњи кандидати у погледу цитираности стоје врло слабо. За њих је у рефератима је уведена нова рубрика „Одјек научног дела кандидата“. Оваква категорија процене вредности дела оправдана је, такође, само уз навођење броја цитата, јер се одјек

друкчије не може одмерити. Међутим, уместо цитата, по правилу се ређају неодмерене похвале, које најчешће није могуће егзактно проверити. Листа цитираности у реферату се помиње само за кандидата проф. др Милана Брдара, где се наводи да има 155 цитата, што је ЦЕОН-ов број часописних цитата, и притом се изоставља, иначе у материјалу благовремено приложен, Додатак од 30 цитата у књигама.

Да унутрашњи кандидати са цитираношћу стоје врло скромно види се из ЦЕОН-ових података: само два кандидата имају преко 100 цитата (Вукашин Павловић 128 и Милован Митровић 137). Остали су: Илија Марић 18, Мирјана Стефановски 23, Богољуб Шијаковић 35, Милош Немањић 64, Љиљана Благојевић 66. Број испод 100 цитата не може ни из далека да се рачуна у велики научни одјек, како се то истиче у њиховим рефератима. Колико је Одељење за друштвене науке претерало у свом схватању „објективности“, сведочи куриозитет да је, без и једног гласа за, одбило спољашњег кандидата који, иначе, има преко 250 цитата! Председник Одељења, редовни члан САНУ и ветеран на крају каријере, који је потписао готово све реферате и у свему овоме водио главну реч, Војислав Становчић има само 180 цитата.

5. Следећи приговор тиче се неадекватних кандидатура. Како и на основу чега се на Одељењу друштвених наука за члана предлаже архитекта (проф. др Љиљана Благојевић)? Уопште не улазећи у питање стручности и доприноса кандидаткиње у својој области, питамо се како оправдати прејудицирану „чињеницу“ да архитектура спада у друштвене науке (и/или филозофију)? Ако већ тај допринос није споран, зашто онда није кандидована на исто Одељење с кандидатом проф. др Михаилом Митровићем, такође архитектором и теоретичарем архитектуре? Овако, без оправдања се заузима једно место на ионако сиромашном Одељењу друштвених наука. Да не говоримо о намери да се Одељење подмлади с кандидатом од 80 година живота (М. Немањић)!

6. И да завршимо чиме смо почели: с **дискриминацијом**. Наиме, чини се да се најозбиљнији приговор, који баца сенку на рад писаца реферата (а и процедуру на делу), тиче односа према радовима кандидата. Реч је о томе да се иза неодмерених похвала радова унутрашњих кандидата и одсуства било каквог позитивног (а и негативног) става о радовима спољашњих, крије потпуна несразмера у третману њихових дела. Наиме:

на основу чега су реферати уопште написани?

Не сумњамо да су потписници консултовали радове и књиге својих, унутрашњих кандидата, јер у супротном тако широке и бројне похвале не би биле разумљиве (до те мере да се и библиографија, од око 400 страница, мимо свих критеријума, третира као оригинално научно дело!). Уосталом, о томе нема поузданих сазнања. Али, када је реч о (консултованим) спољашњим кандидатима, поуздано знамо да у њиховом случају *писци реферата њихове радове нису ни погледали!* А како би то урадили када нико од њих није ни тражио да их приложе. То није тражено ни конкурсним пропозицијама Председништва, а ни с Одељења, иако је било познато да ће на Одељењу радити реферате и о спољашњим кандидатима. Како је могуће и у каквом односу с научном и академском етиком стоји чињеница да реферате о кандидатима пишу чланови Одељења за друштвене науке, да излажу посредно или

непосредно своје оцене (и 0 гласова је својеврсна оцена, уз бројне дискретне усмеравајуће коментаре одвраћања читаоца, а да нису отворили ни једну књигу ни једног од (спољашњих) кандидата. Није ли то посредно сасвим арогантан став не само према кандидатима него и научним установама које су их предложиле?

То би онда значило да је мишљење потписника у случају унутрашњих кандидата „претерано меродавно“, а да у случају спољашњих кандидата уопште није меродавно, јер за своје оправдање нема никакву чињеничну основу. А и како би имало, кад референти нису узели у обзир научне резултате ни једног спољашњег кандидата, упркос томе што су исти верификовани од научних институција предлагача и Министарства науке. У оба случаја страдала је научна објективност, под приматом необјашњиво арогантног односа према половини кандидата и знатном делу научне заједнице одакле су потекли предлози за њих.

Закључујући овај Приговор, рећи ћемо да изложени „пропусти“, несразмере и дискриминаторни акти бацају сенку на процедуру кандидатура, када је реч о учешћу Одељења друштвених наука у овом изборном циклусу. Оно је осведочило актуелну колективну неспособност да објективно, непристрасно и одговорно обаве овако значајан посао. Преостаје нада да ће изложени недостаци бити исправљени у току процедуре на Скупштини САНУ као најугледније научне установе у земљи, како се сутра изабрани кандидати, а и ми, припадници науке, заједно с њима, не бисмо, без своје кривице, осећали непријатно због кршења основних норми научне објективности и етике уопште.

Септембар 18. 2012.

Aleksandar Jokic
Associate Professor
ajokic@sbceo.org
Philosophy Department
Portland State University
USA